

ἐν καιρῷ ἀνομβρίᾳς πρὸς μαγικὴν πρόκλησιν βροχῆς Πόντ. (Κερασ.)

βουζεά ἡ, "Ηπ. Θεσσ. κ. ἀ.—ΔΔημάδ. Ζιζάν. Θεσσαλ. ἀγροῦ 8 καὶ 17 ΠΓεννάδ. 39—Λεξ. Βλαστ. 450 ἀρ̄-ζεὰ Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀρτοτ.) ἀρ̄ζεὰ Θράκ. (Αἰν.) ἀρ̄ζεὰ Κεφαλλ.—ΠΓεννάδ. 39 ἀρ̄ζεὰ Στερελλ. (Αἰτωλ.)

*Ἐκ τοῦ οὐσ. βούζι κατὰ τὰ εἰς -ξά ὄν. φυτῶν. *Η λ. καὶ παρὰ Δουκ. (Appendix) ὑπὸ τοὺς τύπους βούζια καὶ βούζεα ἐν λ. βούζια.

Τὸ φυτὸν βούζι 1, δ ἰδ.

[**]

βούζι τό, Μακεδ. (Θεσσαλον.) βούζ' "Ηπ. Θεσσ. (Καλαμπάκ.) Θράκ. (Σουφλ.) Μακεδ. (Βελβ. Βέρ. Πάγγ. κ. ἀ.) γούζ' "Ηπ.

*Ἐκ τοῦ θέμ. βυζ- τῶν ὄν. βυζὶ -βύζα -*βούζα. *Ιδ. ΜΣτεφανίδ. ἐν Ἀθηνᾶ 40 (1928) 203 καὶ *Ορολ. Δημάδ. 1 (1941) 17-18.

1) Τὸ φυτὸν χαμαιάκτη (sambucus ebulus) τοῦ γένους τῆς ἀκτῆς (sambucus) τῆς τάξεως τῶν αἰγοκληματωδῶν (caprifoliaceae) ἔνθ' ἀν. Συνών. βούζεά, βούζυλεά, βούζυλο.

2) Τὸ φυτὸν ἀφροξυλεά, δ ἰδ., Θεσσ. (Καλαμπάκ.)

3) Ὁ καρπὸς τῆς ἀφροξυλεᾶς "Ηπ. (Ζαγόρ.)

[**]

βουζλαεύω Πόντ. (Σταυρ.)

Λέξις πεποιημένη ἐκ τοῦ μορ. βούζ δηλωτικοῦ τοῦ ἥχου τῶν ἐντόμων.

Τρέχω διημητικὰ ὕσταν νὰ πετῶ (ἥ σημ. ἐκ τῆς διημητικῆς πτήσεως τῶν ἐντόμων, δτε ἀκριβῶς καὶ βομβοῦν ἴσχυρῶς): Τὰ μελεσσίδᾳ βουζλαεύνε (αἱ μέλισσαι πετοῦν βομβοῦσαι). Ἐβουζλάεψεν 'σ' σ' δρμὶν καικά (ἔτρεξεν διημητικὰ κάτω πρὸς τὴν χαράδραν).

βουζοκρανεά ἡ, ἀμάρτ. βουζοκρανεά Μακεδ. (Βελβ.)

*Ἐκ τῶν οὖσ. βούζι καὶ κρανεά.

Εἰδος θάμνου, ὁ δόποιος ἔχει φύλλα δμοια μὲ τὰ φύλλα τῆς κρανείας καὶ καρπὸν δμοιον πρὸς τὸν καρπὸν τῆς χαμαιάκτης.

βουζουνάκι τό, ἀμάρτ. βουζουνάκι Νάξ. (Ἀπύρανθ.) βουσουνάτοι Εὔβ. (Κονίστρ. Κουρ.)

*Υποκορ. τοῦ οὖσ. βούζουνας ἡ βουζούνι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -άκι.

Μικρὸς δοθιήν ἔνθ' ἀν.: *Ἄσμ.

Βουσουνάτοι μουν μικρό, | τὸ καλό σου θέλον γώ,
ποῦ ναι τ' ἀδερφάτσα σου | τσαὶ τὰ ξαδερφάτσα σου;
(έπωδ.) Κονίστρ.

βούζουνας ὁ, βούζουνας Θήρ. Νάξ. (Ἀπύρανθ.) βούζουνας πολλαχ. βούζουνας Εὔβ. (Κάρυστ. Κουρούν.) Πάρ. ζούζουνας Θεσσ. γούζουνας Πελοπν. (Μάν.) βουζούνα ἡ, Καππ. (Σινασσ.)

Μεγεθ. τοῦ οὖσ. βούζοντι, παρ' ὁ καὶ βούζοντι διὰ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ας. *Ιδ. καὶ ΜΣτεφανίδ. *Ορολογ. Δημάδ. 1 (1941) 17-18. Τὸ ζούζουνας κατὰ προληπτικὴν ἀφομοίωσιν. Τύπος θηλυκοῦ βούζουνη μαρτυρεῖται ώς μεσν. ἐν Ἀκολουθ. Σπανοῦ (εκδ. ÉLegrand Biblioth. 2, 42).

1) Ἐξάνθημα πυῶδες τοῦ δέρματος, δοθιήν πολλαχ. Συνών. βούζοντι, βούζουνος, καλόγερος, σπυρι.

2) Μετων. ἄνθρωπος παράσιτος Α.Ρουμελ. (Φιλιππούπ.) : Μᾶς κόλλησε αὐτὸς ὁ βούζουνας. 2) Συρίγγιον

Μακεδ. (Σισάν.) 3) Ἐξοίδημα τοῦ σώματος προερχόμενον ἀπὸ κτύπημα Πελοπν. (Μάν.): Μ' ἐβάρεσε 'ς τὸ σταυρὶ κ' ἔκαμε ἔνα γούζουνα (σταυρὶ=μέτωπο). Συνών. βούζοντι 3.

βούζοντι τό, βυζούνι Χίος βούζοντι πολλαχ. βούζοντ' Θράκ. (Άδριανούπ. Σαρεκκλ.) β'ζούν' Θράκ. (Τσακίλ.) βοζούντι Θράκ. (Κασταν.)

*Ἐκ τοῦ οὖσ. *βούζα < βύζα καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ούντι.

1) **Βούζουνας** 1, δ ἰδ., πολλαχ. 2) Βρογχοκοίλη Θράκ. (Τσακίλ.): "Εβγαν' ἔνα β'ζούν'" 'ς τὸ λαμπό τ' σ. 3) **Βούζουνας** 3, δ ἰδ., Θράκ. (Άδριανούπ. Σαρεκκλ.): Χτύπ' σε τὸ παιδὶ κ' ἐβγαλε ἔνα βούζοντ' 'ς τὸ τσακάτ' doν (τσακάτι=μέτωπον) Σαρεκκλ. || Φρ. "Εβγαλε δηὸ βούζουνγα (ἔβγαλε στήθη, ἀνεπτύχθησαν οἱ μαστοί της, ἐπὶ κόρης) αὐτόθι.

βούζουνίζω Κύπρ.

Λέξις πεποιημένη.

*Ηχῶ, κροτῶ: Φρ. "Εβουζουνισέν μουν μία 'ς τ' ἀφτεὶα (μοῦ κατέφερε κτύπημα εἰς τ' ἀφτιά, ὥστε νὰ βομβοῦν).

βούζουνικό τό, Θράκ.

*Ἐκ τοῦ οὖσ. βούζουνας ἡ βούζοντι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ικό, δι' ἦν ἰδ. -ικός.

Πᾶν είδος ἔξοιδήματος εἰς τὸ σῶμα: "Πὲ τὸ νερὸ πὲ τ' ἀγγάσματα περιχούδον δ κόσμος καὶ γιάνισκάσι τὰ βουζουνικά καὶ ἄλλες ἀστένειες.

βούζουνος δ, Θράκ. (Σαρεκκλ.) βύτζορος Καππ. (Φερτ.) βυζίνος Καππ. (Άραβάν.) βούζορο τό, Καππ. (Άνακ.) βούζ'νο Θράκ. (Σαμακόβ. Σκοπ.)

*Ἐκ τοῦ οὖσ. βούζοντι καὶ τῆς παραγωγικῆς καταλ. -ος κατὰ τύπ. μεγεθυντικόν.

Βούζουνας 1, δ ἰδ., ἔνθ' ἀν.: "Εχει ἔνα βούζ'νο πά 'ς τὸ λαμπό.

βούζυλεά ἡ, Λεξ. Γαζ. (λ. ἀκτέα) Μπριγκ. Βλαστ. 450 βουζ'λεά Μακεδ. (Καταφύγ. Κοζ.)

*Ἐκ συμφύρ. τῶν οὖσ. βούζεά καὶ κονφοξυλεά.

Τὸ φυτὸν βούζι 1, δ ἰδ. *Η λ. ὑπὸ τὸν τύπ. **Βούζ-**λεά καὶ ώς τοπων. Μακεδ. (Ραδοχώρ.)

βούζυλο τό, Λεξ. Μπριγκ. βούζ'λον Μακεδ. (Άνασελ. Καταφύγ. Κοζ.) βούζελον Μακεδ. (Άνασελ.)

*Ἐκ τοῦ οὖσ. βούζυλεά. Τὸ βούζελον κατ' ἐπίδρασιν τοῦ βούζεά.

1) **Βούζυλεά**, δ ἰδ., ἔνθ' ἀν. 2) Τὸ ἄνθος τοῦ φυτοῦ τούτου Μακεδ. (Κοζ.)

βούζη ἡ, βοή σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ. κ.ἄ.) βοὰ Πελοπν. (Λακων.) βούζη κοιν. βουγή Κυδων. Λέσβ. Λῆμν. Μοσχονήσ. Πελοπν. (Λεντεκ.) Στερελλ. (Αἰτωλ.) βονὰ Κύθηρ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.)

*Ἐκ τοῦ ἀρχ. οὖσ. βοή. *Ο τύπ. βοὰ πιθανῶς ἀρχ. Δωρικός.

Α) Κυριολ. 1) Κραυγή, φωνὴ κοιν.: Γνωμ. Βοὴ λαοῦ, ὀργὴ Θεοῦ σύνηθ. 2) Θόρυβος συγκεχυμένος καὶ ἀκαθόριστος ἐξ οἰασδήποτε αἰτίας κοιν. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Τραπ. Χαλδ. κ.ἄ.) Τσακων.: Βούζη τῆς θάλασσας - τῶν κυμάτων - τοῦ ποταμοῦ κττ. κοιν. *Ακούω θάλασσας βοήν Κερασ. "Εναν βοὴν ἐξέβεν ἀσ' σ' ὅρμαν' ἀπέσ' (μιὰ βοὴ βγῆκε μέσα ἀπὸ τὸ δάσος. *Ἐκ παραμυθ.) Τραπ. *Ακούπι μιὰ βοηγή ποὺ τὰ β'να Μοσχονήσ. || Παροιμ. φρ.

Πολλή βονά, λίγο γερό (έπι μεγάλου θορύβου ἄνευ σημαντικοῦ ἀποτελέσματος, ἐκ μεταφ. ἐλαχίστης βροχῆς κατόπιν ισχυρῶν βροντῶν) Κίτ. Συνών. βούησι, βουητός 2 γ, βούισμα 1. **β)** Ἐπιφροματ. ταχέως (ἐκ τῆς ἐννοίας τῆς παραγομένης βοῆς ἐκ τοῦ ταχέως κινουμένου πράγματος) Πελοπν. (Ανδροῦ. Ἀργ. Ἀρκαδ. Βούρβουρ. Καλάβρυτ. Λάστ. Ὁλυμπ. Σουδεν. Τριφυλ.): Τὸ γερό πάει βονή (ρέει μὲ μεγάλην δρμήν) Σουδεν. Τὰ λυκοκάντζαρα ἐρχόντανε βονή (ἐκ παραδ.) Τριφυλ. Νὰ πάει βονή Ἀνδροῦ. Ἡρόεις βονή ἡ τῆς βούης Βούρβουρ. **γ)** Ως σχετλιαστικὸν ἡ θαυμαστικὸν ἐπιφών. Θήρ. Νάξ. (Απύρανθ. Γαλανᾶδ.) Πάρ. (Λευκ.) κ. ἀ.: Βοή, εἶδα μοῦ λέει νὰ κάμω! Γαλανᾶδ. Ω βοή, ἔξεχασα! Απύρανθ. Βονή μ! Λευκ. **3)** Ο ἐκ τῆς πτήσεως τῶν ἐντόμων βόμβος Πάρ. κ. ἀ. Συνών. βουητός 2 δ. **4)** Η ἐνεκα ἐρεθισμοῦ τοῦ ἀκουστικοῦ νεύρου ὑποκειμενικὴ ἀντίληψις βόμβου εἰς τὰ ώτα σύνηθ.: Αἰσθάνομαι βονή 'ς τ' ἀφτρά μου σύνηθ. Τ' ἀφκά μου ἔχοντα πολλήν βονήν Κύπρ. Βοή 'ς τ' ἀφτί σου! (ἀρά) Βιθυν. Συνών. βονητός 2 ε, βονησμὸς 3.

B) Μεταφ. **1)** Κακὸν ἄγγελμα Λῆμν. κ. ἀ.—ΙΠολυλ. Διηγ. 71: Π' νὰ πάει 'ς τοῦ στρατὸ κὶ νὰ μὴ γυρεῖς, μόν' νὰ μὲ φέρ' να δ' βονγή σ! Λῆμν. Απλώθηκε ἡ φοβερή βοή ἐπάνω κάτω εἰς ὅλες τοὺς γειτονεῖς ΙΠολυλ. ἐνθ' ἀν. **2)** Κακὴ φήμη Ἡπ. Κυδων. Πελοπν. κ. ἀ.—Ιεξ. Μ' Εγκυκλ. Πρω.Δημητρ.: Ἡβγι ἡ βονγή τ' (ἡβγι=διεδόθη) Κυδων. Ἀλλοὶ 'ς τῇ γυναικα ποῦ τῆς ἥγη βονή Λεξ. Δημητρ. **γ)** Ατύχημα, συμφορὰ Ἡπ. Κύθν. Λέσβ. Μύκ. Νάξ. (Απύρανθ. Δαμαρ. Τρίποδ.) Νίσυρ. Πελοπν. (Ανδροῦ. Παππούλ. Τριφυλ.) Σίφν. Σκῦρ. Στερελλ. (Αράχ.) κ. ἀ.—Ιεξ. Μ' Εγκυκλ. Πρω.Δημητρ.: 'Ω, βοή ποῦ μοῦ ρθε! Απύρανθ. Κάλλεια νὰ σοῦ ρθη βοή παρὰ νὰ σὲ τσακώσω Τρίποδ. Μαύρη βοή νὰ σοῦ ρθη! (ἀρά) Νίσυρ. Βονγή νὰ σέ βρῃ! Λέσβ. || Φρ. Θά τοῦ κάμω τὴ βονή του (θὰ τὸν τιμωρήσω σκληρῶς) Παππούλ. || Άσμ.

Παράτα με, Ἀλεξαντρῆ, κ' ἐγώ 'χω τὶ βοή μου, ν' ἀκούω λόγα ακαολα δὲν τὸ 'χει ἡ λοή μου Μύκ.

Βοή νὰ σοῦ ρθη, κυνηγέ, μὲ τὰ λαγωνικά σου! Σκῦρ. **2)** Καλὴ φήμη Κάρπ.—Ιεξ. Μ' Εγκυκλ. Δημητρ.: Παροιμ. Βοή τοῦ βγῆ τοῦ θεριστῆ καὶ ἡς πέση καὶ ἡς κοιμᾶται (ὅταν τις ἀποκτήσῃ φήμιην, δύναται καὶ ν' ἀμελῆ τὰ καθήκοντά του) Ιεξ. Δημητρ.

βούησι ἡ, Κάλυμν. Χίος.

Ἐκ τοῦ μεταγν. οὐσ. βόησις. Η τροπὴ τοῦ ο εἰς ον κατὰ τὸ βονή, βονῖζω κττ.

1) Βονή Α 2, δ ίδ., ἐνθ' ἀν.: 'Η βούησι τῆς θάλασσας Κάλυμν. **2)** Διαθρύλησις Χίος: Παροιμ. Ο κόσμος τὸ 'χει βούησι κ' ἡ γραμμὴ κυριό καμάρι (έπι πράξεως ἐπιμέλιτου γνωστῆς εἰς πάντας, νομίζομένης διμως ὡς ἀπορήτου ὑπὸ τοῦ ἐνδιαφερομένου).

*βονητερά ἐπίση. βονητερά ΝΣαντοριν. Αγγελοκρούστ. 16.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. *βονητερός < βονητός, παρ' ὁ καὶ βοηχτός.

Γοερῶς: Βοΐθεια! στρίγησε ξακολουθῶντας βοηχτερά ή καπετάρισσα.

βονητός ἐπίθ. βοηχτός ΠΠαχριστοδ. Χριστούγενν. Θράκ. 17 (ἐν Ἀργ. Θράκ. Θησαυρ. 3) βοητός δ, Ίων. (Σμύρν.) κ. ἀ. βοετός Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.) βοητός σύνηθ. βοητός σύνηθ. βονήτος Λέσβ.

βοητὸ τό, Ίων. (Σμύρν.) Κρήτ. (καὶ βοητό) Χίος κ. ἀ. βοητό κοιν. βοητηρό "Ανδρ. βοηγιατό Ίκαρ.

Ἐκ τοῦ ἀρχ. ἐπιθ. βοητός=ό μεγαλοφώνως ἀδόμενος.

1) Ἐντονος, ισχυρός, ἐπὶ ἥχου ΠΠαταχριστοδ. ἐνθ' ἀν.: Οἱ γερόσκυλλοι... μέσου 'ς τὴν ἔρημη σιγαλὶ ἀφίνοντες... ἀλυχτίσματα βοηχτὰ ποῦ ἥχονται 'ς τοῖς πλαγμὲς τῶν βουνῶν. **2)** Ούσ. **α)** Κραυγὴ Ἡπ. Στερελλ. κ. ἀ.: Φρ. Βάζω τὰ βοητὰ (ἀρχίζω νὰ φωνάζω) Ἡπ. **β)** Αναστεναγμὸς Στερελλ. (Αίτωλ.) **γ)** Βονή Α 2, δ ίδ., σύνηθ. καὶ Πόντ. (Κερασ. Οἰν. Σταυρ. Τραπ. Χαλδ.): 'Ο ἄρρως βοητὸς τοῦ ἀνέμου - τῆς θάλασσας κττ. σύνηθ. 'Εξῆβεν ἔναν βοετὸς Τραπ. || Άσμ.

Τὴν θάλασσας τὸν βοετὸν ἀκούω καὶ τρομάζω, τὰ ἔμορφα τὰ κόραδα 'λέπω καὶ ἀραστεράζω (κόραδα = κοράσια, 'λέπω = βλέπω) Κερασ.

"Εστραφεν καὶ-ν-ἔβροντεσεν καὶ ὁ κόσμος ἐχαλάει καὶ ἀσ' οὖν ἀγρὸν τὸν βοετὸν ὅλεν ἡ γῆ ἐλλάει (ἀγρὸν=περιέργον, ἐλλάει=ἡλλάγη) Τραπ. **δ)** Βονὴ Α 3, δ ίδ., Πελοπν. (Βουρβουρ.): Τὸ βοητὸ τῶν μελισσῶν **ε)** Βονὴ Α 4, δ ίδ., πολλαχ. **ζ)** Θόρυβος Ίκαρ.: Τὸ γερὸ πέφτει 'ς τὸν ἐγκρεμὸ καὶ ἀφίνει ἔτα μεγάλο βογιατό.

βουθηλεία ἡ, Καλαβρ. (Καρδ.) βουθονλεία Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.) Πελοπν. (Άρκαδ.) βουτονλεία Καλαβρ. (Μπόβ.) μπουθονλεία Καλαβρ. (Κοντοφ. Μπόβ.)

Ἐκ τοῦ μεσν. οὐσ. βονθήλεια, ὁ ἐκ τῆς ἐκφράσεως βοῖς θήλεια.

Θήλεια βοῦς, ἀγελάς ἐνθ' ἀν.: Γνωμ. Βόδια γεὰ ἐργασία καὶ βουθονλείες γεὰ σποργά (διὰ τὸν ἀροτὸν χρειάζονται βόες ὡς ισχυρότεροι, ἐνῷ διὰ τὴν σπορὰν ἀρκοῦν καὶ ἀγελάδες) Άρκαδ. Τι θέλει μονοκάρι καλό, νὰ μὴ ἀρμέγῃ τὴν μπουθονλεία (ὅποιος θέλει κτλ.) Μπόβ.

βούνι ἐπιφών. Πόντ. (Κερασ.)

Λέξις πεποιημένη.

Ἐκφράζει σχετλιασμόν: Βούνι βούνι, ντό πόνος ἔν' ἀβοῦτο! (τὶ πόνος είναι αὐτός). Βούνι, ἐπόνεσα! || Φρ. 'Επῆρεν ἀτον τὸ βούνι βούνι (τὸν κατέλαβεν ἀμηχανία). Συνών. ἀλλοίμορο, βάτι.

βονῖζω, βοῶ λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. Εὗβ. (Κάρυστ.) Κρήτ. Πόντ. (Άμισ. Κερασ. Κοτύωρ. Σταυρ. Τραπ.) βογάω Κεφαλλ. βονᾶ Ἡπ. (Ζαγόρ. Χουλιαρ. κ. ἀ.) οἴθουν Κύθν. βοῖζω πολλαχ. καὶ Καππ. (Σινασσ.) Πόντ. (Ζησιν. Οφ. Σούρμ.) βοῖζον Τσακων. βοῖζω Πόντ. (Σαράχ.) βονῖζω κοιν. καὶ Πόντ. (Σταυρ.) βονῖζον βόρ. Ιδιώμ. βονγίζω Πελοπν. (Λευτεκ.) κ. ἀ. βονγίζον Κυδων. Λέσβ. βονῖτζω Ίων. (Σμύρν.) βονῖτζω Κάρπ. βονῖτνον Λυκ. (Λιβύσσο.) βονῖτνον Στερελλ. (Παρνασσ.) Μέσο. βονῖζομαι Ίκαρ. 'Αόρ. ἐβόξα Πόντ. (Οφ. Σούρμ. κ. ἀ.) ἐβοξα Πόντ. (Οφ.) ἐβόξα Πόντ. (Χαλδ.) 'Απαρ. βόξεινα Πόντ. (Οφ.)

Ἐκ τοῦ ἀρχ. βοῶ. Διὰ τὸν μετατλασμὸν ίδ. ΓΧατζιδ. MNE 1,275.

Α) Ἐνεργ. **1)** Φωνάζω, κραυγάζω λόγ. σύνηθ. καὶ δημῶδ. (Ζησιν. Κερασ. Οφ. Σαράχ. Σούρμ. Τραπ.) - ΑΚαρκαβ. Αρχαιολ. 181: Τὸν; βόησε νὰ κατεβοῦν ἀπὸ τ' ἄλογα ΑΚαρκαβ. ἐνθ' ἀν. Βόα, ἀτ ἔρται σε νόστιμον (φώναζε, ἀν σ' ἀρέσῃ) Κερασ. 'Οδάντο βοῖτζες; (όδάντο = διατύ) Ζησιν. "Αν είχα βόξεινα, είδενται ίδαναι με (ἄν είχα φωνάξει, θὰ μὲ ἔβλεπε) "Οφ. Τὸ κοφίτζο τὸ ἔτουρε ἀπίντ' 'ς σὸ δευτρὸ ἔβοϊτζενε καὶ ἔλεγε τὴ γοῦ (έκ παραμυθ.) Σούρμ. || Φρ. Φωνή

